

Ascaso Abadía, Francisco, forner, cambrer i anarquista (Almudévar, Osca, 1901 - Barcelona 1936). Fill de pagesos pobres, de molt jove es traslladà a viure a Saragossa, on treballà de forner i cambrer. A partir de 1916 milità als sindicats anarcosindicalistes aragonesos i ben aviat es manifestà com un home d'acció. Fou redactor de *La Voluntad*, periòdic de vida efímera que es començà a publicar a Saragossa el 1918-1919. El desembre de 1920 fou empresonat a la presó de Predicadores, acusat de l'atemptat que va cometre el seu germà Domingo contra el redactor en cap d'*El Heraldo de Aragón*, que es manifestava obertament antianarquista i havia denunciat uns soldats sollevats a la caserna del Carme el mes de gener. Va romandre dos anys a la presó, on va caure malalt pels maltractaments rebuts. En sortí l'any 1922 a causa de les pressions obreres, i al cap de poc temps va assistir a una reunió del grup d'acció Los Justicieros, on va conèixer Bonaventura Durruti, amb qui tot seguit va iniciar una vigorosa amistat i compenetració. Amb Durruti l'agost de 1922 es va traslladar a Barcelona, on establiren contacte amb els militants de la CNT del Sindicat de la Fusta, que eren els més radicals, i publicaren el setmanari *Crisol*, administrat per Ascaso. L'octubre de 1922 el grup es va transformar en Los Solidarios, del qual també varen formar part, entre d'altres, Aurelio Fernández, García Oliver, Gregorio Jover i Ricardo Sanz. Impulsaren la celebració d'una conferència de grups anarquistes catalans i balears que constituí la Comissió Regional de Relacions Anarquistes, en el si de la qual Ascaso s'encarregà de la secretaria general. El 1923 participà amb García Oliver en l'atemptat que a Manresa va costar la vida a Languía, un dels dirigents dels Sindicats Lliures, i, juntament amb Torres Escartín i Aurelio Fernández, va intentar atemptar contra Martínez Anido, perseguint-lo fins a Sant Sebastià i La Corunya, d'on retornaren a Barcelona. Va intervenir en les gestions per a alliberar Durruti, detingut a Madrid, i es va desplaçar a Sant Sebastià i d'aquí a Saragossa, on va participar en l'assassinat del cardenal-arquebisbe de Saragossa Soldevila, el dia 4 de juny de 1923. El dia 28 de juny fou detingut i restà a la presó de Predicadores fins al mes de desembre, en què es fugà saltant per una finestra i es traslladà a Barcelona. Instaurada ja la Dictadura de Primo de Rivera, juntament amb Durruti s'exilià a París, on s'instal·là el gener de 1924 amb la missió de crear un centre revolucionari. Treballà en una fàbrica de tubs de plom. L'estiu de 1924 fou membre de la comissió encarregada d'organitzar la fracassada expedició que tingué lloc el mes de novembre a Vera de Bidasoa i que preveia la invasió de grups de guerrillers espanyols per la frontera francesa. El desembre de 1924, acompanyat per Durruti, va marxar cap a Amèrica, on ambdós es van destacar pels assalts a entitats bancàries, realitzats a diversos països amb l'objectiu de recollir sis milions de pessetes que necessitaven per a alliberar 126 anarquistes tancats a les presons espanyoles. Primer, van arribar a Cuba, on treballaren com a portuaris a l'Havana; d'aquí es traslladaren a Mèxic, d'on retornaren a Cuba, varen marxar a Xile i acabaren el periple americà a Argentina, acompanyats ara per Gregorio Jover i Alejandro Ascaso. A Buenos Aires, on arribaren l'agost de 1925, assaltaren el Banco de San Martín i, perseguits per la policia l'argentina, passaren a Montevideo, des d'on el febrer de 1926 embarcaren cap a Europa. El maig de 1926 arribaren a París, després de fer escala a Santa Cruz de Tenerife, i el juliol fou detingut, amb Jover i Durruti, per la policia francesa acusat d'organitzar un atemptat contra Alfons XIII, de visita a la capital francesa el 14 de juliol de 1926. Jutjat amb la resta de companys, l'octubre de 1926, sota

l'acusació d'utilització d'armes, ús de passaport fals i rebel·lió, fou condemnat a sis mesos de presó. Durant el judici varen reconèixer que volien segrestar el rei per provocar la caiguda de la Dictadura de Primo de Rivera. Va romandre a la presó fins al mes de juliol de 1927, una vegada resolta la demanda d'extradició que sol·licitaven els govern de l'Argentina i Espanya i després d'una intensa campanya internacional a favor dels anarquistes espanyols. El mateix mes de juliol Ascaso i Durruti foren expulsats a la frontera amb Bèlgica i la policia belga els expulsava, per la seva banda, a França. El novembre de 1927 tornaven a ser detinguts a Lió i condemnats a sis mesos de presó sota l'acusació d'haver infringit la llei d'estrangeria. En sortir de la presó, l'octubre de 1928, foren expulsats de França. Després de residir clandestinament a Brussel·les, París i Berlín, a començaments de 1929 els fou permès residir legalment a Brussel·les, on Ascaso realitzà treballs diversos. Va retornar a Barcelona, immediatament després de la proclamació de la República, el 14 d'abril de 1931, i amb Durruti, García Oliver i d'altres va constituir el grup d'acció Nosotros, més radical que la FAI, oposat a la República i abocat a mantenir una situació clarament prerevolucionària. Actiu propagandista de les idees més radicals de l'anarquisme, col·laborà sovint a la *Solidaridad Obrera*, s'afilià al Ram de l'Aigua del Sindicat Fabril i Tèxtil de Barcelona, i participà al Ple de Sindicats de la Federació Local de Barcelona, celebrat el setembre de 1931, que el nomenà per a formar part del Comitè Regional de la CNT de Catalunya. L'octubre de 1931 fou detingut per la policia i el febrer de 1932 patí deportació cap a Bata i les Canàries amb el vaixell *Buenos Aires*, a conseqüència del moviment revolucionari del mes de gener a l'Alt Llobregat. Alliberat el setembre de 1932, al cap de pocs dies prenia part en un míting d'afirmació sindical al Teatre del Conservatori de Manresa i participava en la polèmica contra el sector trentista de la CNT. El gener de 1933 acceptà el pla insurreccional elaborat per García Oliver i formà part del comitè revolucionari que tirà endavant la frustrada insurrecció del dia 8 de gener a Barcelona. Amagat durant un temps, fou detingut a començaments d'abril de 1933 a Sevilla, juntament amb Durruti, i passà a la presó del Puerto de Santa María la major part de l'estiu fins que fou alliberat el mes d'octubre. De retorn a Barcelona, treballà de cambrer. Participà activament en la campanya a favor del boicot a les eleccions de novembre de 1933 i va prendre part en el míting organitzat per la FAI al Palau de les Arts Decoratives de Montjuïc. Impulsà el moviment revolucionari de desembre de 1933 i a començaments de 1934 esdevingué, de manera accidental, secretari general del Comitè Regional de la CNT de Catalunya, des d'on va intervenir la primavera d'aquell any a favor dels vaguistes de Saragossa que estaven portant a terme una vaga general. Va participar al Ple de regionals de la CNT que es va celebrar a Madrid el juny de 1934 i on es va denunciar l'actitud de la CNT asturiana per haver firmat el pacte d'Aliança Obrera amb la UGT. Durant els esdeveniments del 6 d'octubre del 1934, sembla que va redactar el manifest en què la CNT es desmarcava de la revolta encapçalada per la Generalitat i va declarar acabada la vaga general des dels micròfons d'una ràdio oficial. Aquesta actitud li va valer la seva substitució per Josep J. Domènech com a secretari general de la CNT de Catalunya. Va participar, en representació del Sindicat Fabril i Tèxtil de Barcelona, en el congrés que la CNT va celebrar a Saragossa el maig de 1936. Membre del Comitè de Defensa Confederal de Catalunya, en esclatar la insurrecció militar a Barcelona el 19 de juliol de 1936 es va posar al capdavant dels militants confederals que varen sortir al carrer a

combatre els militars i va morir el dia 20 de juliol en el setge de la caserna de les Drassanes. La seva mort el va convertir en un heroi i la seva agitada vida ben aviat assolí una aurèola mítica per a la militància anarquista internacional.

[MPMJ]

Bibliografia: CÁNOVAS, Cervantes. *Durruti, Ascaso, Jover*. Tolosa 1945. GARCÍA OLIVER, Juan. *El eco de los pasos*. Barcelona. 1978. PAZ, Abel. *Durruti*. Barcelona, 1977.

Ma Pilar Molina Javierre: «Ascaso Abadía, Francisco», en *Diccionari biogràfic del moviment obrer als Països Catalans*. Edicions Universitat de Barcelona i Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 2000, pp. 129-131

